

Abstract. *The paper presents different approaches to the interpretation of the concept of "competitiveness" by Ukrainian scientists and analyzes their directions. The authors propose to extend these approaches in order to equalize the competitiveness of the enterprise with the driving force of functioning of business entities, which is the ability to create, develop and sell any product / service that is more popular among consumers. The methodological basis for determining the level of competitiveness of the enterprise is also highlighted.*

Keywords: *enterprise, competitiveness, competitive forces.*

Маковоз О.С., д.е.н., доц.,
професор кафедри менеджменту та оподаткування,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
mosua@meta.ua

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. *Досліджено значення корпоративної культури для економічної безпеки підприємства через розвиток організації. Охарактеризовано корпоративну культуру як вирішальний фактор розвитку та забезпечення економічної безпеки підприємства. Доведено необхідність впровадження у роботі підприємства стратегічних цінностей корпоративної культури.*

Ключові слова: *економічна безпека, фактор, корпоративна культура, підприємство, сталий розвиток.*

Сучасні умови господарювання характеризуються широким розповсюдженням корпоративних підприємств, водночас поширюються різного роду загрози та виникають ризики в економічній діяльності. Перед корпоративними підприємствами постають актуальні питання пошуку факторів підвищення економічної безпеки. У науковій літературі категорія «економічна безпека» трактується по-різному. Узагальнене визначення поняття економічної безпеки підприємства – це стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства в даний час і в майбутньому. Більшість науковців вважає саме корпоративна культура виступає фундаментом безпеки підприємства, тому що кадрова складова є майже невичерпним фактором виробництва.

Розуміння сутності й розвитку корпоративної культури пов'язане з процесом переходу індустріального світу в останній третині ХХ ст. в постіндустріальний. Становлення та утвердження корпоративної культури – зразок того, як розвиток цивілізації, науково-технічного прогресу приводить суспільство до необхідності потреб розвитку духовної культури, усвідомлення того, що для досягнення високих результатів у трудовій діяльності одних економічних методів недостатньо, вони обов'язково повинні доповнюватися розвитком культури. Корпоративну культуру можна розглядати як потужний стратегічний інструмент, який дає можливість усебічно мобілізувати сили трудового колективу на виконання відповідних завдань і підвищити конкурентоспроможність [1, с. 69].

Корпоративна культура – це сукупність пануючих в організації ціннісних уявлень, норм і зразків поведінки, що визначають зміст і модель діяльності співробітників незалежно від їх посадового становища і функціональних обов'язків. На кожному підприємстві корпоративна культура складається зі самостійних напрямків: культура умов праці, культура засобів праці і трудового процесу, культура міжособистісних відносин, культура управління та культура працівника [2, с. 189].

Значення корпоративної культури для розвитку організації (економічної безпеки):

- корпоративна культура ідентифікує організаційну приналежність працівників, формує лояльність та відданість компанії, справі. Формує почуття соціальної захищеності та стабільності, відповідно створює у працівників сприйняття компанії як надійної організації;

- встановлені правила поведінки, моралі та етики формують сприятливий клімат компанії, що є особливо важливим для нових працівників;

- корпоративна культура формує самосвідомість і відповідальність працівників, що є важливим для виконання поставлених завдань, формує командний дух, в тих випадках коли виконання завдання передбачає колективну участь.

Отже, корпоративна культура формує сприятливий клімат в компанії, а також є основою для високої ефективності праці працівників, їх відданості компанії [3, с. 234].

Для економічної безпеки підприємства характерна сукупність якісних і кількісних показників, найважливішим серед яких є рівень економічної безпеки. Рівень економічної безпеки підприємства – це оцінка стану використання корпоративних ресурсів за критеріями рівня економічної безпеки підприємства. Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівництво і фахівці будуть здатні уникнути можливих погроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища. З метою досягнення найбільш високого рівня економічної безпеки підприємство має проводити роботу із забезпечення максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи. Найважливіші чинники, які можуть найбільш активно впливати на належний рівень економічної безпеки підприємства, це високий професіоналізм керівництва і команди менеджерів (висококваліфіковані кадри; система підготовки і форми навчання кадрів; створення для кадрів відповідних виробничих і соціальних умов) [4, с. 172-173].

Організація ефективної кадрової політики на підприємстві в сучасних умовах має велике значення, адже добре організована кадрова політика забезпечує своєчасне укомплектування кадрами робочих місць, безперебійне функціонування виробництва, своєчасне освоєння нової продукції, формування необхідного рівня трудового потенціалу та колективу підприємства за мінімізацією витрат, стабілізацію колективу завдяки врахуванню інтересів працівників, надання можливостей для кваліфікаційного зростання та отримання інших пільг, формування високої мотивації до високопродуктивної праці, раціональне використання робочої сили. Сучасна кадрова політика є винятково актуальною та складною проблемою, вирішення якої передбачає розроблення нових концепцій, програм та технологій, залучення інтелектуальних та фінансових ресурсів [5, с. 183-184].

Виходячи зі змісту економічної безпеки підприємства для сталого розвитку та превентивних заходів щодо виникненню загроз доцільно розробляти стратегію корпоративної культури. Підприємства можуть визначити пріоритети в розвитку вищевказаних напрямків забезпечення безпеки. Зазначена стратегія може залежати від організаційної структури підприємства та масштабу діяльності компанії. Стратегія корпоративної культури може корегуватись у процесі розвитку бізнесу. Найбільш актуальною складовою стратегії щодо економічної безпеки підприємства є внутрішня робота підприємства з персоналом з метою запобігання негативних явищ. Відзначимо роботу з джерелами усередині компанії з виявлення інформації сигнального (небезпечного) характеру, постановку конкретних завдань співробітникам безпеки з контролю за виконанням тих чи інших режимних заходів, затверджених спеціальним наказом по організації, а також технічні методи і способи контролю. Стосовно технічних заходів контролю існують проблеми при їх проведенні стосовно співробітників, ця процедура повинна в обов'язковому порядку закріплюватися письмовою згодою самого співробітника при прийомі на роботу, тільки тоді це буде законним. У виконанні стратегії корпоративної культури дуже важлива і профілактична робота з персоналом: перевірки при прийомі на роботу, профілактичні бесіди, застережливі співробітників від

протиправних та небезпечних для компаній дій, регулярні заняття із співробітниками щодо режиму захисту комерційної таємниці та інші заходи. Важливим аспектом є виявлення потреб та мотивів поведінки персоналу, а також впровадження гнучких і обґрунтованих систем мотивації співробітників підприємства. Сьогодні ефективним інструментом мотивації є розробка системи оцінки діяльності і результатів співробітників, за рахунок використання КРІ (ключових показників ефективності). Оплата праці на основі КРІ дає можливість оцінити кожного працівника виходячи з порівняння його результатів з досягненнями інших. Впровадження показників КРІ доцільно через порівняння результатів роботи працівника з результатами його роботи за попередній період і винагороджувати за його реальні зусилля щодо розвитку та результативності, що дозволить забезпечити економічну безпеку підприємства.

Таким чином, сьогодні корпоративна культура є вирішальним фактором сталого розвитку та забезпечення економічної безпеки підприємства. Саме впровадження у роботу підприємства стратегічних цінностей корпоративної культури та відчуття персоналу належності до діяльності організації надають додатковий поштовх до сталого розвитку та забезпечення економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Апостолюк О. Корпоративна культура як інструмент ефективного менеджменту підприємства в підвищенні його конкурентоспроможності. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2016. №2. С. 68-73
2. Маковоз, О. С. Корпоративна культура як складова управління підприємством. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки* 10 (2015). С. 187-192.
3. Рудковський, О. В. Корпоративна культура – метод забезпечення економічної безпеки.. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки* 3 (3) (2015): 233-239.
4. Ярославський А. О. Чинники економічної безпеки підприємства. *Економічний розвиток України в контексті впровадження прогресивних інформаційних технологій та систем управління*. 2019. С. 170 -173.
5. Борщ В.І., Беякова В.В. *Формування і реалізація кадрової політики на підприємствах України. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2017. Т. 16. Вип. 3 (37). С. 175–187.

Makovoz O.S.,
dr.sc.(econ.), assoc. prof.,
prof. at the department management and taxation
National technical university «Kharkiv polytechnic institute»
mosua@meta.ua

CORPORATE CULTURE AS FACTOR OF STEADY DEVELOPMENT AND ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISE

Summary. *The value of corporate culture is investigational for economic security of enterprise through development of organization. A corporate culture as decision factor of development and providing of economic security of enterprise is described. The necessity of introduction is well-proven for work of enterprise of strategic values of corporate culture.*

Key words: *economic security, factor, corporate culture, enterprise, steady development.*

Маргітич В.В. аспірант
кафедри економіки підприємства
viktoria.marhitich@uzhnu.edu.ua
Косовіллка Т.І., аспірант
кафедри економіки підприємства
tamila.kosovilka@uzhnu.edu.ua
Тізеш П.П., аспірант
кафедри економіки підприємства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
pavlo.tizesh@uzhnu.edu.ua